

Dyscalculie protocol CBS it Spektrum:

Dyslexie is een aangeboren stoornis waarbij het kind moeite heeft met lezen, schrijven en spellen*. Dyslectische mensen nemen informatie (klanken, woorden, tekst) langzamer in zich op dan andere mensen. Het lezen kan trager gaan, en bij het voorlezen kunnen ze gaan stotteren. Doordat er te veel informatie in de hersenen moet worden verwerkt leidt dit tot problemen.

Je kan dyslexie als een probleem zien maar wat velen niet weten is dat dyslectische mensen vaak goed overzicht kunnen bewaren, informatie sneller opnemen en vaak een talent hebben dat niet met taal te maken heeft zoals het: beelddenken, logisch denken, een praktische instelling hebben en creatieve denken en creëren.

Dyslexie kan je al vroeg herkennen, de eerste kenmerken zijn vaak al van baby af aan duidelijk.

Symptomen bij de voorschoolse leeftijd*:

- Het kind is later in de ontwikkeling als het gaat om kruipen en lopen
- Het kind begint later met praten
- De spraakontwikkeling gaat trager dan bij zijn of haar leeftijdsgenootjes
- Het kind loopt achter op grove en fijne motoriek
- Moeite met het juist vasthouden en omgaan met bestek
- Het knutselen gaat slordig

Symptomen in het begin van de basisschool*:

- Minder net in het knutselen, knippen en plakken
- Moeite hebben met het schrijven van de eigen naam
- Letters schrijven in spiegelschrift

Symptomen vanaf groep 3*:

- Het duurt lang voor een letter wordt herkend
- Slecht leesbaar handschrift
- Moeilijke omgang met schrijfattributen
- Schrijven in spiegelschrift ook nadat er aandacht aan is besteed om niet in spiegelschrift te schrijven
- Omdraaien van klanken: b en d, 6 en 9 etc.
- Spelfouten maken tijdens het overschrijven (viets i.p.v. Fiets)
- Snel moe bij het lezen
- Weinig concentratie wanneer hij of zij leest
- De letters dansen
- Hoofdpijn
- Voorlezen gaat hikkend en stotterend
- Na het voorlezen heeft de leerling geen idee wat hij of zij nu eigenlijk gelezen heeft
- Slechte herkenning van lezen
- Door elkaar halen van woorden (dorp en drop)
- Moeite met de analoge klok
- Het niet kunnen volgen van de ondertiteling op televisie omdat dit te snel gaat
- Een erg onzeker zelfbeeld
- Bij gym onhandig door een slechte motoriek

Hoe kan je het kind helpen als ouder of leerkracht?

- Oefenen, oefenen, oefenen ! zorg ervoor dat er dagelijks gelezen wordt, wil het kind niet lezen? Ga dan voorlezen zo krijgen de kinderen toch toegang tot gewone kinderboeken die bij hun leeftijd pakken.
- Blijf stimuleren en bemoedigen! Zorg ervoor dat je het leuk maakt voor het kind en hem haar niet gaat dwingen om te oefenen. Laat het kind weten hoe goed hij bezig is, focus op het proces. Voor sommige leerlingen met dyslexie is het al lastig om bij dictees of begripend lezen toetsen een 6 te halen. Laat hen weten dat die 5.5 hartstikke knap is van hen.
- Maak gebruik van hulpmiddelen zoals een papiertje onder de regel die gelezen wordt houden, ook hulpmiddelen zijn spelletjes zoals scrabble of rummikub maar ook met educatieve computerspelletjes.
- Houd er rekening mee dat het kind langzamer reageert op klassikale vragen
- Laat aantekeningen kopiëren voor de leerling, als deze daar behoefte toe heeft
- Zorg dat de leerling een plekje krijgt waar hij of zij weinig storingen ervaart
- Zorg voor een korte en duidelijke uitleg.
- Ga met het kind opzoek naar zijn kwaliteiten en sterke punten
- Zoek uit welke hulp de leerling zelf wil en wat hem stimuleert

Mag je dit wel zo zeggen?

Niet alle kinderen met dyslexie zijn gelijk en de problemen die zij kunnen ervaren kunnen een gedeelte zijn van wat hierboven is beschreven. Ook de kenmerken die laten zien dat een kind dyslexie heeft zijn voor iedereen verschillend en dit kunnen ook enkele kenmerken van de bovengenoemde symptomen zijn.

Welke stappen zijn verplicht?

Is een school bijvoorbeeld verplicht om met de protocollen leesproblemen en dyslexie te werken?

Nee, de school is niet verplicht om met deze protocollen te werken, maar dit wordt wel van alle kanten aangemoedigd, onder meer *door* de overheid.

Het belangrijkste is dat een school goed leesonderwijs geeft en een beleid heeft om systematisch te werken met leerlingen die achterblijven of uitvallen bij het leren lezen. U kunt daar als ouder naar informeren. Een handelingsplan is daarbij een goede richtlijn.

Wat is het verschil tussen een leesprobleem en dyslexie?

Er wordt onderscheid gemaakt tussen leesproblemen en dyslexie. Bij leesproblemen gaat het om kleine problemen die horen het ontwikkelingsproces van het leren lezen. Dyslexie is een taalstoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen bij het aanleren en automatiseren van de basisvaardigheden. De grens tussen (ernstige) leesproblemen of dyslexie is soms moeilijk aan te geven.

Bij dyslexie gaat lezen, spellen en ook zelf schrijven moeizaam, terwijl het kind wel een gemiddelde intelligentie heeft. Er is alleen sprake van dyslexie als er geen andere oorzaken zijn die de leesproblemen kunnen verklaren. Bij dyslexie kunnen zowel lees- als spellingsproblemen voorkomen, maar deze komen ook los van elkaar voor.

Kinderen met dyslexie kunnen moeite hebben:

- om het verschil te horen tussen klanken als m en n; p, t en k; s, f en g; eu, u en ui
- om de klanken in volgorde te zetten, zoals bij 'dorp' en 'drop' of '12' en '21'
- om de aandacht te houden bij 'klankinformatie' (gesproken woord)
- met het inprenten van reeksen, bijvoorbeeld tafels of spellingsregels
- met het onthouden van vaste woordcombinaties, uitdrukkingen of gezegdes
- met het onthouden van losse gegevens, zoals rijtjes, woordjes en jaartallen

Problemen bij het lezen

De leesproblemen van kinderen met dyslexie vallen het meest op bij hardop lezen. Sommige kinderen hebben een traag leestempo en lezen de woorden spellend. Andere kinderen hebben een hoog leestempo, maar maken daarbij veel fouten door te raden. Er kan ook sprake zijn van een combinatie van beide.

Problemen bij de spelling

Kinderen met dyslexie maken langdurig veel spellingsfouten en hebben, om dat te voorkomen, veel steun nodig van spellingsregels. Het kan zijn dat ze één bepaald woord op een bladzijde op verschillende manieren spellen. Kinderen met dyslexie proberen vaak de spelling van specifieke woorden te onthouden. Dit is een enorme belasting voor het geheugen. Bovendien beklijft de kennis meestal niet, omdat ze het op een ongestructureerde manier in het geheugen opslaan.

Problemen bij het schrijven

Kinderen met dyslexie schrijven vaak onleesbaar en maken veel doorhalingen. Bij leerlingen die wel leesbaar schrijven, valt het trage schrijftempo op.

Welk beleid heb je schoolbreed voor dyslexie?

Deze leerling heeft recht op de volgende faciliteiten:

- Langer tijd voor toetsen, proefwerken en schriftelijke overhoringen.
- Mondelinge toetsen in bepaalde omstandigheden/onder bepaalde voorwaarden voor talen (als de schriftelijke toets onvoldoende gemaakt is).
- Mondelinge toetsen in bepaalde omstandigheden/onder bepaalde voorwaarden voor geschiedenis en aardrijkskunde (als de schriftelijke toets onvoldoende gemaakt is).
- Geen onverwachte mondelinge leesbeurten in de klas bij vreemde talen.
- Recht op kopieën van aantekeningen (als er sprake is van grote hoeveelheden aantekeningen).
- Toetsen in vergroot en / of aangepast lettertype.
- Kopiëren van leergedeelten uit boeken om zelf met markeerstift belangrijke gedeelten te kunnen aanstrepen in de leerstof.
- Leesboeken met cassettebandjes bij de vreemde talen en/of videoverfilmingen van boeken (wanneer aanwezig!)
- Leerling mag computer (met spellingscontrole) gebruiken voor werkstukken.
- Leerling heeft recht op (indien aanwezig) diskettes/cd-roms met woordmateriaal + extra cassettes / cd-roms met woorddoefenmateriaal (wanneer aanwezig!).
- De spelling mag NIET (of na overleg voor max. 20%) meetellen.